

**HISTORICAL, SEMANTIC AND INTERPRETATIVE ASPECTS
OF THE *ECHOES OF THE FORESTS* CYCLE FOR VIOLIN AND PIANO**

SIGNED BY ALEXANDR MULEAR

ASPECTUL ISTORIC, SEMANTIC ȘI INTERPRETATIV
AL CICLULUI *ECOUL CODRILOR* PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN
SEMNAȚ DE ALEXANDR MULEAR

DANIELA TROCINEL

Academy of Music, Theater and Fine Arts

Chișinău, Moldova

daniela1994@list.ru

<https://orcid.org/0000-0002-5731-5332>

Abstract: *The article is dedicated to an original cycle in the repertoire of the composer Alexandr Mulear, entitled Echoes of the forests, composed for the violin-piano instrumental duo, which addresses three essential premises in the scientific approach. Regarding the historical dimension, the composition bears the seal of several periods of composition, revealed and fixed in multiple specialized sources, and through careful analysis, it allows us to accurately identify the authentic year of composition. On the same note, the semantic aspect, rich in meanings and messages, complements the artistic image of the work. Moreover, within this work, the author demonstrates high dexterity in the art of compositional technique, contributing to the solidification of a skilled chamber ensemble. By highlighting the virtuosity of the performers, the author creates an accessible terrain, offering them on one hand, the opportunity to explore musical expression means, and on the other hand, brings out the technical and sonorous possibilities of the instruments.*

Keywords: *A. Mulear, Echoes of the forests, chronological landmarks, semantic framework, interpretative aspects*

Introducere

Filele istorice ale culturii muzicale autohtone abundă în nume notorii, evidențiind compozitori care au listat de-a lungul anilor inedite contribuții muzicale. Printre aceste personalități artistice, numele

compozitorului Alexandr Mulear se înscrie cu caractere aldine. Personalitatea maestrului a reușit să se impună în peisajul componistic atât prin evoluția asiduă a creației sale, prin stilul, limbajul și materialul tematic individualizat, cât și prin cultivarea gustului estetic pentru valorile naționale și abnegația în valorificarea patrimoniului muzical.

Maestrul A. Mulear este cunoscut în arena componistică națională pentru abordarea sa vastă a diverselor genuri – de la miniaturi până la lucrări ample. Cu toate acestea, opusurile camerale se disting în mod relevant. Aceste creații se remarcă prin evidențierea detaliilor originale și a interacțiunilor subtile între instrumente, contribuind nu doar la diversificarea paletelor artistice, ci și la oferirea unei experiențe auditive profunde și captivante publicului meloman.

Printre ciclurile proeminente semnate de compozitorul A. Mulear predestinate viorii se profilează *Ecoul codrilor* pentru vioară și pian, *Șase miniaturi* pentru vioară și pian, *Duete pe teme populare moldovenești* pentru două viori, *Două cicluri de piese* pentru vioară și pian (12 piese) și altele.

Ciclul *Ecoul codrilor* pentru vioară și pian: perspectiva istorică

Ciclul *Ecoul codrilor*, scris pentru duetul instrumental vioară-pian, este unul dintre opusurile insolite din portofoliul componistic al lui A. Mulear. Prin abilitatea sa creatoare în arta compoziției, autorul demonstrează cu măiestrie o tehnică originală, având ca scop consolidarea unui ansamblu cameral utilitarist. În ceea ce privește anul apariției acestui ciclu, sursele consultate oferă o informație variată. Putem găsi atât anul 1970, cât și 1973 și chiar 1974 ca dată de compunere a lucrării.

Pentru a definitiva într-un mod veridic aspectul istoric al lucrării, vom reprezenta datele în ordine cronologică:

— anul 1970 este indicat în sursele Internet – pe pagina biografică a compozitorului A. Mulear de pe platforma Wikipedia

— ¹, în materialul *Expoziției online* [Turcan, E., coord: Topalo, V., „Alexandr Mulear – compozitor (18 mai 1922 – 17 iunie 1994) (100 ani de la naștere)”, în *Expoziție / Bibl. Șt. A Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți*; ed. video: Centru de Informatizare. – Bălți, 2022, disponibil pe internet²] și în *Enciclopedia bibliografică mare* [„Муляр, Александр (Шико) Борисович”, în *Большая биографическая энциклопедия*, 2009, disponibil pe internet³];

— anul 1973 este înregistrat în monografia semnată de muzicologul Berezovicova T. – *Suita instrumentală în creația componistică din Republica Moldova (Secolul XX)*, în capitolul II. Suite camerale, subcapitolul II. 2. Suite pentru duete, nr. 7⁴;

— anul 1974 este precizat în lexiconul biobibliografic bilingv *Compozitori și muzicologi din Moldova*, alcătuitor G. Ceacovschi-Mereșanu și în cel alcătuit de V. Degtearev – *Композиторы и музыковеды Молдавии*,⁵, informația fiind preluată de cercetătoarele N. Cozlova și S. Țircunova, autoarele monografiei *Камерно-ансамблевая музыка в Республике Молдова: вопросы теории, истории и методики преподавания*⁶.

¹ „Муляр, Александр Борисович”, în *Wikipedia.org.*, disponibil pe internet: https://ru.wikipedia.org/wiki/Муляр_Александр_Борисович (accesat în: 09.11.2023).

² http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5664/1/Turcan_Mulear.pdf (accesat în: 09.09.2023).

³ https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography/86487 (accesat în: 08.09.2023).

⁴ Berezovicova, T., *Suita instrumentală în creația componistică din Republica Moldova (Secolul XX)*, Chișinău: Ed. Pontos, 2015, p. 162;

⁵ Козлова, Н., Циркунова, С., *Камерно-ансамблевая музыка в Республике Молдова: вопросы теории, истории и методики преподавания*. Chișinău: Pontos, 2014, p. 230 apud *Композиторы и музыковеды Молдавии*. Биобиблиографический справочник. Сост. В. Дегтярев., Кишинев: Тимпул, 1979, p. 57

Ceacovschi-Mereșanu, G., Compozitori și muzicologi din Moldova: Lexicon biobibliografic / Alc. G. Ceacovschi-Mereșanu. = Композиторы и музыковеды Молдовы. Биобиблиографический справочник / сост. Г.Чайковский-Мерешану, Chișinău: Universitas, 1992, p. 61⁶

În aceeași ordine de idei, amintim că, în cadrul Ședinței Consiliului Uniunii Compozitorilor Moldovei, întocmită în Proces-verbal nr. 8 din 8 decembrie 1971⁷, în subpunctul *Lucrările incluse în programul Concertului desfășurat la Casa Compozitorilor*, se găsește și numele lui A. Mulear cu *Patru piese pentru vioară*, alături de S. Lobel cu *Cvartetul de coarde nr. 2*, S. Buzilă – *Trio pentru pian*, A. Luxemburg – *Piese pentru pian*, Gh. Neaga – *Recitativ și Burlesca* pentru pian și E. Doga – *Două piese* pentru cvartetul de coarde.

Reieșind din faptul că, maestrul A. Mulear nu mai are compus un alt ciclu din patru piese pentru vioară și pian (în baza cercetărilor efectuate), deducem ideea că, cel mai probabil, acest document ne oferă informații despre interpretarea acestor lucrări, care ulterior, în a. 1975, au fost editate sub forma unui ciclu unitar din patru părți, fără să fi beneficiat de un titlu independent. Respectiv, putem constata că, anul compunerii este până la 1971, făcându-se mai degrabă referire la anul 1970, care este indicat de primele surse.

De asemenea, se remarcă că, în lista creațiilor semnate de către compozitor se mai găsește o lucrare cu denumirea *Ecoul codrilor*, dar care aparține genului de poem simfonic⁸.

Interpretarea semantică a lucrării muzicale vizate

Titlul poetic al ciclului din patru piese pentru vioară și pian, deseori menționat în sursele academice ca *Ecoul codrilor*, lipsește din ediția partiturii, ceea ce prezintă o notabilă discrepanță în datele despre lucrare. Poate fi posibil ca alegerea de a omite titlul în partitură să fie o decizie deliberată a autorului, menită să ofere interpreților și ascultătorilor o

⁷ *Proces-verbal nr. 8* al Adunării de creație a Uniunii Compozitorilor din RSSM, 08 decembrie 1971. Arhiva Organizațiilor Social-Politice a Republicii Moldova, p. 13.

⁸ Partitura poemului simfonic *Ecoul codrilor* se datează cu anul 1982.

libertate în interpretarea și asimilarea acestui opus. În același timp, ipoteza că numele ciclului a fost adăugat mai târziu nu poate fi exclusă, având în vedere distanța de aproape zece ani dintre documentele justificative (1970 sau 1971–1981).

O incursiune atentă în *Dosarul personal al compozitorului A. Mulear*⁹, scoate la iveală o descoperire substanțială, cu implicații semnificative în perceperea ciclului său de piese. În *Lista creațiilor scrise în perioada anilor 1970–1981*¹⁰ autorul dezvăluie că, alegerea sa personală pentru titlul ciclului este, într-adevăr, *Ecoul codrilor*. Astfel, investigația nu doar confirmă denumirea autentică, dar adaugă o perspectivă mai profundă în înțelegerea acestui ciclu muzical, evidențiind intențiile artistice ale maestrului, subliniind importanța titlului în exprimarea mesajului său muzical. Această perspectivă semnalează atenția la detalii în selectarea și transmiterea informațiilor despre creațiile artistice. De asemenea, reliefează complexitatea procesului de identificare și calificare a operelor muzicale, evidențiind modul în care o etichetare incorectă poate influența percepția asupra lucrării.

Conform partiturii editate în culegerea *Piese pentru vioară*¹¹, ciclul conține patru părți: *Ecoul codrilor (Moderato assai)*, *Horă (Tempo di hora)*, *Baladă (Moderato assai)* și *Dans găgăuz (Allegro con brio)* care sunt înrădăcinate în folclorul autohton, precum și al altor popoare, fiind legate de sfera rustică și de identitatea națională a muzicii.

Astfel, conceptul artistic al lucrării *Patru piese* de A. Mulear este clar construit în jurul imaginii codrului, căruia îi este dedicată prima piesă – *Ecoul codrilor*. În literatura românească "codrul" este văzut ca „un spațiu

⁹ *Dosarul personal al lui Mulear Alexandr Borisovici*, Uniunea Compozitorilor, 1952, 44 file. Arhiva Organizațiilor Social-Politice a Republicii Moldova, RM, F. 2941, nr. 3 (33)

¹⁰ *Ibidem*, p. 12

¹¹ *Piese pentru vioară*. Chișinău / alc. E. Vișcăuțan. Cartea moldovenească, 1975, p. 10–17.

misterios, labirint, pădurea reprezintă un loc al încercărilor, trezește spaimă prin faptul că este un peisaj închis și stăpânit de umbre” – relatează paragraful *Codru/Pădure* din *Dicționar de motive și simboluri literare*¹². „Romanticii îi acordă sensuri simbolice; pentru ei, pădurea este locul fericirii absolute, paradisul terestru în care evadează ființa romantică. Pădurea verde este un simbol al eternității, un spațiu dobândit dincolo de moarte” (M. Eliade). „Codrul sau pădurea sacră este un centru de viață, o rezervă de răcoare, de apă și de căldură, asociate între ele ca un soi de matrice. De aceea pădurea este și un simbol matern. [...] Pădurea poartă simbolismul unui imens și inepuizabil rezervor de viață și cunoaștere misterioasă. [...] Univers al ideilor și al rătăcirilor inocente, pădurea rămâne pentru Eminescu un simbol esențial”¹³ cântat în repetate rânduri în versuri *Revedere, Dorința, O, rămâi, Floare albastră* și altele.

Imaginea-simbol polisemantică a "pădurii/codrului" a atras în mod repetat atenția compozitorilor din Republica Moldova, inclusiv prin prisma poeziei lui M. Eminescu¹⁴. Același A. Mulear nu s-a limitat la întruchiparea imaginilor instrumentale ale codrului în suitele sale camerale și orchestrale, recurgând la poezia eminesciană și în miniatura corală *La mijloc de codru des*.

Aspectul interpretativ al opusului

În vederea exemplificării unor probleme de ordin tehnic ne propunem să cartografiem principalele dificultăți de interpretare a ciclului mulearian. Așadar, în prima piesă – *Ecoul codrilor*, interpreții vor

¹² Ciobanu, M., Negru, D., *Dicționar de motive și simboluri literare*, Chișinău, 2010, 170 p, disponibil pe internet:

https://www.academia.edu/11699890/Dictionar_de_motive_si_simboluri_literare, p. 40, accesat în: 18.11.2023.

¹³ Ciobanu, M., Negru, D., *op. cit.* p. 40–42.

¹⁴ Ghilaș, V., „Transpuneri muzicale ale liricii eminesciene”, în *Revista Didactica Pro*, nr. 4, anul 2000, Chișinău: 2000, pp. 73–74.

trebui să edifice și să prezinte publicului atmosfera pitorească printr-o interpretare simplă și aerată, fără a purcede la exaltare și somare. Pianul reprezintă suportul intonațional secundar, ce completează știma violonistică printr-un singur segment sonor. Dificultatea interpretului-pianist va consta în aplicarea articulației *tenuto* (doar în propoziția *a*) cu ajutorul vârfurilor tari ale degetelor, însă cu un deosebit control și egalitate în vederea executării tușeului. În ceea ce privește factura violonistică, aceasta nu prezintă anumite dificultăți tehnice, întrucât compozitorul construiește știma în pozițiile "de lucru", conferindu-i în acest sens interpretului comoditate. Apariția unei palete impunătoare de articulații, de la cele mai simple la cele mai complexe – *legato*, *tenuto*, *marcato*, *staccato*, *portamento* și *glissando*, precum și apariția unor broderii, pot aduce un disconfort instrumentistului, în vederea aplicării unei digitații coerente, stimulându-l să îndeplinească toate remarcile și cerințele textului muzical, precum și canoanele instrumentului respectiv.

Moderato assai

The musical score is for the first six measures of 'Ecoul codrilor'. It begins with a piano introduction marked 'Moderato assai'. The right hand plays a melody with triplet figures, while the left hand provides a harmonic accompaniment. The dynamics range from piano (*p*) to forte (*f*). A tempo change to 'Poco a poco accelerando' is indicated. The score concludes with a final flourish in the right hand.

Exemplul nr. 1 – *Ecoul codrilor*, m. 1-6

Grație tempoului energic dar și a facturii bogate, din punct de vedere interpretativ, a doua piesă din cadrul ciclului poate fi considerată o lucrare mai tehnică, îmbinând în sine diverse procedee. Dat fiind faptul că *Hora* denotă un dans popular intens, dinamic și ritmat, instrumentiștilor li se va solicita o cantitate de energie mai mare comparativ cu prima lucrare. Discursul muzical format din durate scurte, impune interpreților o precizie în executarea conturului ritmic, respectându-se simultaneitatea dintre cele două partide instrumentale. În știma pianistică, un element distinctiv este reprezentat de remarcile *ottava alta* și *ottava bassa*, facilitând „transpoziția în alt registru [...] pentru a se evita scrierea cu mai multe liniițe suplimentare în registrul acut sau grav, care nu este ușor de citit pentru un ochi mai puțin experimentat”¹⁵.

Exemplul nr. 2 *Hora*, m. 1–3

Ceea ce se face remarcant în partida violonistică, care este mai complexă comparativ cu cea pianistică, sunt duratele mici cu apogiatură în combinație cu pauze de șaisprezecimi și optimi, precum și notele cu flageolet executate prin *portato*¹⁶, orientând interpretul spre respectarea metrului și a tempoului.

¹⁵ A se vedea p. 213 în *Dicționar de forme și genuri muzicale* / ediție revăzută și adăugită de D. Bughici, București: Editura muzicală, 1978,

¹⁶ *Mezzo-staccato/delayed spiccato*.

Exemplul nr. 3 *Hora*, m. 4-6

În a treia piesă – *Balada*, predomină un caracter epic, prin care se evidențiază o factură diafană. Din punct de vedere interpretativ, sunt imposibil de ignorat unele adversități tehnice, având în vedere replicile individuale ale instrumentelor care practic nu se suprapun, permițându-le să exploreze o libertate în executarea discursului sonor, dar adaptându-se limitelor ritmice.

Moderato assai

Con sord. (Sul G)

Exemplul nr. 4 *Balada*, m. 1-3

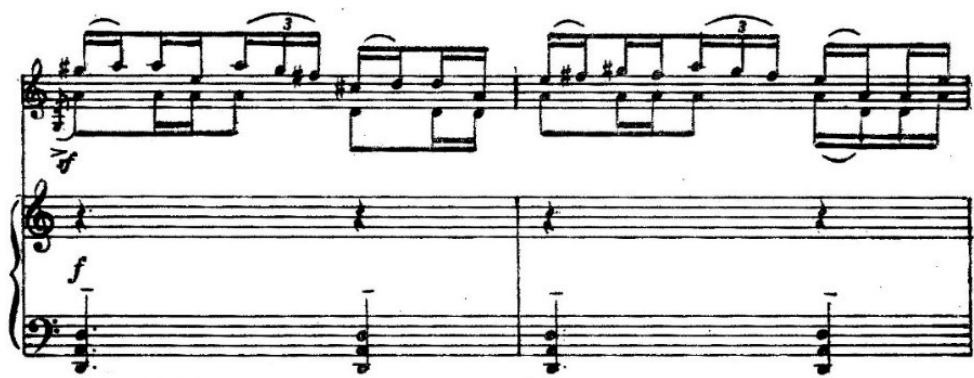
Astfel, esențial în expunerea materialului muzical vor fi debuturile și finalurile de fraze, prin eleganța sunetului de început, fără accente indezirabile și filarea sunetului de sfârșit. De asemenea, în vederea unei interpretări cât mai autentice, se vor respecta comentariile autorului cu privire la executarea pe corzile sugerate – *sul G*, *sul D*, precum și la

trăsăturile de arcuș – *non legato*, *legato*, *portamento* și *glissando*. Pentru a intona nota de final (g^1) conform articulației, vioristul va împărți mișcările de arcuș pentru a nu întrerupe sonoritatea.

Exemplul nr. 5 *Balada*, m. 8-13

A patra piesă a ciclului – *Dans găgăuz*, prezintă o melodie de încheiere impetuoasă și exuberantă, în care se evidențiază caracterul optimist și vesel. Din punct de vedere interpretativ, ansamblului i se va solicita o cantitate mai mare de energie în interpretarea lucrării, reieșind din tempoul foarte rapid. Prezența duratelor mici – optimi și șaisprezecimi din partida viorii necesită acuratețe în executarea desenului ritmic, care se va suprapune cu exactitate peste acompaniamentul simplu al pianului, generând un ritm specific acestui dans (compartimentul A).

Exemplul nr. 6 *Dans găgăuz*, m. 5-6

În următoarea secțiune (B) se remarcă un nou tip de țesătură muzicală, care are la bază elemente de poliritmie. Respectiv, acest material muzical se va executa cu rigurozitate, fără a trece involuntar într-o altă zonă de tempo, din cauza partidei pianistice care abundă în șaisprezecimi în ambele mâini. Violonistul va completa prin interpretarea laconică a unor sincope în registrul acut, iar apoi flanând în registrul grav printr-un pasaj în tehnica *spiccato* "întârziat"¹⁷ care îi conferă melodiei un sunet plin, răsunător. În continuare se va pune accent pe interpretarea și redarea unui conținut melodios și cantabil în partida violonistică. Frazarea corectă se va realiza nu doar prin aprecierea articulațiilor și a remarcilor, dar și prin aplicarea unei digitații gramaticale (care poate diferi de la interpret la interpret).

¹⁷ Una dintre opțiunile pentru *spiccato* *întârziat* este redarea fiecărui ton cu mișcări constante ale arcului în jos sau în sus într-un singur loc. În acest caz, mâna arcușului face mișcări circulare. Această articulație poate fi efectuată aproape oriunde pe lungimea arcușului, schimbând astfel caracterul general al articulației de la un sunet "uscat" la unul bogat. A se vedea: [11].

Exemplul nr. 7 *Dans găgăuz*, m. 19-20

Un moment cheie, din punct de vedere tehnico-interpretativ, prezintă acompaniamentul activ din șaisprezecimi care nu va obtura linia solistică, dar printr-o pedalizare ușoară va susține pulsația ritmică. În interpretarea *Codei* este importantă respectarea remarcilor de tempo și a simbolurilor grafice a notelor.

Concluzii

Ciclul *Ecoul codrilor* pentru vioară și pian, format din patru piese, se impune ca o marcă notabilă în creația compozitorului A. Mulear. Acesta se distinge atât prin originalitatea compoziției, cât și prin interpretarea neconvențională, fundamentată pe o paletă largă de mijloace de expresie, care includ o agogică variată și o exprimare ritmico-intonativă puternic conturată. Discursul muzical, ancorat în limitele unei scriituri academice, se îmbogățește cu elemente preluate din muzica folclorică, constituind un exemplu elocvent al stilului individual al maestrului. De asemenea, ciclul dezvăluie un univers semantic profund, având în vedere că ideea lucrării exprimă sentimentele și impresiile muzicale inspirate de viața oamenilor în țara codrilor. Experiența auditivă oferită de această lucrare este accesibilă publicului meloman, iar în același timp, atrage atenția

interpreților profesioniști prin tehnici remarcabile. Piese analizate găsesc recomandare în rândul interpreților cu niveluri intermediar și avansat, fiind integrate atât în programele de studii, cât și în repertoriul de concert.

Bibliografie/Bibliography

Cărți de autor și colectiv de autori/Author s books

1. Berezovicova, T., *Suita instrumentală în creația componistică din Republica Moldova (Secolul XX)*, Chișinău: Ed. Pontos, 2015, p. 162
2. Ceaicovschi-Mereșanu, G., *Compozitori și muzicologi din Moldova: Lexicon biobibliografic* / Alc. G. Ceaicovschi-Mereșanu. = *Композиторы и музыковеды Молдовы. Биобиблиографический справочник* / сост. Г.Чайковский-Мерешану, Chișinău: Universitas, 1992, p. 61
3. Козлова, Н., Циркунова, С., *Камерно-ансамблевая музыка в Республике Молдова: вопросы теории, истории и методики преподавания*. Chișinău: Pontos, 2014, с. 230
4. *Композиторы и музыковеды Молдавии. Биобиблиографический справочник*. Сост. В. Дегтярев., Кишинев: Тимпул, 1979, с. 57

Studii, articole/Studies, articles

5. Ghilaș, V. „Transpuneri muzicale ale liricii eminesciene”, în *Revista Didactica Pro*, nr. 4, anul 2000, Chișinău: 2000, pp. 73–74

Documente din arhive/ Archives documents

6. *Dosarul personal al lui Mulear Alexandr Borisovici*, Uniunea Compozitorilor, 1952, 44 file. Arhiva Organizațiilor Social-Politice a Republicii Moldova, RM, F. 2941, nr. 3 (33)
7. *Proces-verbal nr. 8* al Adunării de creație a Uniunii Compozitorilor din RSSM, 08 decembrie 1971, p. 13. Arhiva Organizațiilor Social-

Surse on line/Online sources

8. Ciobanu, M., Negru, D., *Dicționar de motive și simboluri literare*, Chișinău, 2010, p. 40, disponibil pe internet:
9. https://www.academia.edu/11699890/Dictionar_de_motive_si_simboluri_literare (accesat în: 18.11.2023)
10. Муляр, Александр Борисович, în *Wikipedia.org.*, disponibil pe internet:
https://ru.wikipedia.org/wiki/Муляр_Александр_Борисович
(accesat în: 09.11.2023)
11. Муляр, Александр (Шико) Борисович, în *Большая биографическая энциклопедия*, 2009, disponibil pe internet:
https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography/86487 (accesat în: 08.09.2023)
12. Шиндер, Л. Н., *Штрихи струнной группы симфонического оркестра (В помощь молодым дирижерам и композиторам)*, Санкт-Петербург: Композитор, 2000, с. 64, disponibil pe internet:
<https://geige2007.narod.ru/Download/Books/Shinder.pdf>
(accesat în: 15.12.2023)
13. Țurcan, E., coord: Topalo, V., „Alexandr Mulear – compozitor (18 mai 1922 – 17 iunie 1994) (100 ani de la naștere)” în *Expoziție / Bibl. Șt. A Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți*; ed. video: Centru de Informatizare. – Bălți, 2022, disponibil în internet:
http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5664/1/Turcan_Mulear.pdf;
<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/5664>
(accesat în: 09.09.2023)